

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้า ครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาบทปฏิบัติการทดลอง
เสมือนจริงกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในเนื้อหา
วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องต่าง ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ
ต่อไป
2. ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความ
คงทนของความรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทปฏิบัติการ
ทดลองเสมือนจริง

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา
กรุงเทพฯ. 2551.
- [2] กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษา
และนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2543.
- [3] ชัยวัฒน์ เชื้อมั่ง และวัลลภ คงนะ. การ
พัฒนาสื่อการสอนห้องปฏิบัติการเคมี
เสมือนใช้ในระบบ E-Learning. นครปฐม:
โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. 2552.
- [4] บริษัท เอเชียน ไอ.ที.จำกัด. คู่มือการใช้
โปรแกรม Yenka Science (Chemistry).
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เอเชียน ไอ.ที.จำกัด.
ม.ป.ป..
- [5] บุญเกื้อ ควรหาเวช. ห้องเรียนเสมือนจริง
Virtual Classrooms. ค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน
2555, จาก <http://www.thaica.com/articles/vc1.html>. 2553.
- [6] พจันท์ สุวัชร. การพัฒนาสื่อการเรียน
อิเล็กทรอนิกส์ วิชาภาษาอังกฤษในรูปแบบ
แบบห้องเรียนเสมือนจริง. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ธนบุรี. 2548.
- [7] ภพ เลหาไพบูลย์. แนวการสอน
วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2537.
- [8] Herga. N. R. & Dinevski. D. Virtual
Laboratory in Chemistry – Experimental
Study of Understanding, Reproduction
and Application of Acquired Knowledge
of Subject's Chemical Content.
Organizacija, 45(3), 108-116. 2012.

การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

The School Administration for Improving the Students' Analytical Thinking under Khon Kaen Municipality

หทัยรัตน์ คันธภูมิ¹⁾ และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข²⁾

Hathairat Kantapum¹⁾ and Thanomwan Prasercharoensuk²⁾

¹⁾ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้บทบาทการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 2) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ตำแหน่งผู้อำนวยการ 3 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระหลัก 5 กลุ่มสาระ 8 โรงเรียนโรงเรียนละ 5 คน และตัวแทนนักเรียนซึ่งเลือกจากประธานนักเรียน 8 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 56 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแปลความหมาย ตีความหมายโดยเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การใช้บทบาทการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

1) บทบาทด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารต้องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน จัดครูสอนให้ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษา จัดหาบุคลากรให้เพียงพอในการเรียนการสอน และการกำกับติดตามประเมินผลการเรียนการสอนของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

2) บทบาทด้านการนิเทศติดตาม ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามงานที่มอบหมายให้บุคลากรในโรงเรียนด้วยตนเอง หรือการมอบหมายให้รองผู้อำนวยการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระนิเทศภายในกันเองเพื่อชี้แจง เสนอแนะอบรม สังเกตการณ์ กระตุ้น และแก้ไขการปฏิบัติงานการสอน

3) บทบาทด้านการสร้างบรรยากาศ ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยา ทางกายภาพและทางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

4) บทบาทด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณทำวิจัยศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาและให้กำลังใจในการปฏิบัติงานสอน

2. แนวทางในการบริหารเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและหลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน สร้างสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมบรรยากาศทั้งด้านจิตวิทยา กายภาพ และสังคมให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน และส่งเสริมการอบรมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา การคิดวิเคราะห์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the school administrators' role management for improving the students' analytical thinking ability, under jurisdiction of Khon Kaen Provincial Municipality, and 2) to propose the guidelines of school management for improving the students' analytical thinking ability, under jurisdiction of Khon Kaen Provincial Municipal. The target group 3 school administrators with position of school directors, 5 academic assistant directors, the chiefs of 5 major Learning Substances from 8 schools, 5 persons each school, and 8 representatives students chosen from the student presidents, total of 56 persons. Data were collected by the Semi-Structured Interview, and analyzed by interpretation as well as interpretation by association in order to conclude the research findings.

The research findings found that:

1. The school administrators' role of school management for improving the students' analytical thinking ability:

1) For academic management role, the administrators' needed to manage the school curriculum to be congruent with current situation, assign the teachers to teach subject as their major field of study, provide the staffs to be sufficient for learning and teaching, and monitor as well as follow up, and evaluate the staffs' instruction continuously and regularly.

2) For supervision and following up role, the administrators supervised as well as followed up the assigned work for school staffs by themselves or assigned their assistant directors or the chiefs of major Learning Substances to supervise with each other in order to inform, suggest, train, observe, encourage, and correct the teaching work practice.

3) For climate creation role, the administrators played an important role in enhancing and supporting the Psychological, Physical, and Social climate creation in order to provide climate facilitating the students' learning.

4) For teacher and staff development role, the administrators supported budget for research, field trip study, seminar training, and provide morale for teaching work practice.

2. The guidelines of management for improving the students' analytical thinking ability, the administrators had to create awareness for every sector to see the importance, develop the learning sources to be appropriate with students as well as various in both of inside and outside classroom, support the budget for conducting classroom research, construct the media as well as new innovation for stimulating the students' interest, enhance the Psychological, Physical, and Social climate to be appropriate with students' condition, and promote the staff training and development to be leaders in learning management.

Keywords : School Administration, Analytical Thinking

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญมากในการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศ ดังนั้นทุกประเทศจึงตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ความสำเร็จของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสังคม หรือประสิทธิภาพของคนก็ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาเป็นสำคัญปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 80 (4) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม และสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภารกิจในความรับผิดชอบของท้องถิ่นมีอยู่หลายภารกิจ และภารกิจในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน เป็นภารกิจที่สำคัญอีกภารกิจหนึ่งของท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมีมาตรฐานสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ประกอบกับพิจารณาเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีศักยภาพและมีโอกาสในด้านความพร้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาของท้องถิ่น ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป [1]

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ และคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติไปแล้ว เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 แม้จะมีมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้ว 5 ปี แต่คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ล่าสุดในการจัดสอบ GAT/PAT คะแนนของผลสอบที่ออกมาปรากฏว่าผลสอบของ GAT 1 ที่เป็นข้อสอบเกี่ยวกับทางด้านของการคิดวิเคราะห์การแก้ไขโจทย์ปัญหา มีคะแนนผลการสอบเฉลี่ยที่น้อยที่สุด โดยช่วงคะแนนของผู้สอบทั้งหมดอยู่ที่ 0.00-30.00 (คิดเป็นร้อยละ 31.12) ของผู้เข้าสอบทั้งหมดจำนวน 100,512 คน ซึ่งผลการสอบดังกล่าวสะท้อนอย่างชัดเจนว่าระบบการศึกษาของไทยมีความพยายามในการ

ปรับเปลี่ยนรูปแบบข้อสอบให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น แต่ผลที่ออกมาพบว่าแนวโน้มคะแนนของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงเร่งหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน [10]

เทศบาลนครขอนแก่น เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนและกำกับดูแลการศึกษาของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยได้กำหนดภารกิจและหน้าที่ให้ดำเนินการในด้านการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ 1) การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในโรงเรียนเทศบาล และเมืองพัทยา โดยการจัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา และการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) การจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนตามกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เป็นการศึกษาที่ต้องการให้เป็นวิถีชีวิตแก่ชุมชน เช่น การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เยาวชน การอบรมให้ความรู้เฉพาะกลุ่ม การกีฬา ศาสนา และวัฒนธรรม และ 3) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ โดยมุ่งเน้นพัฒนาการจัดการศึกษาของเทศบาลทั้ง 3 ระดับให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของสังคม และประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น [1]

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ควรมีบทบาทในการเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สร้างจิตสำนึกในด้านทิศทางการเป้าหมาย มีความคาดหวังในครูและบุคลากร โดยเฉพาะผู้เรียน ให้ความสำคัญในการปรับปรุงการเรียนการสอน ติดตามดูแลการปฏิบัติงานและสนใจครูและบุคลากร อย่างไรก็ตามสภาพปัจจุบันพบว่า นักเรียนยังต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางการคิดวิเคราะห์จากสรุปผลการประเมินคุณภาพรอบสาม พ.ศ. 2554-2558 พบว่าตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น โรงเรียนที่มีระดับผลการประเมินระดับดี จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 จากโรงเรียนที่ได้รับผลการประเมินแล้ว จำนวน 9 โรงเรียน

ผลการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ยังประสบปัญหาผลการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ยังมีปัญหา ผู้บริหารคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะบทบาทด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ในการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ได้มาตรฐานการศึกษาในระดับ ดีมาก เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งผลต่อการยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้บทบาทการบริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **กลุ่มเป้าหมาย** คือ ผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการในปีการศึกษา 2551-2555 จำนวน 8 คน หัวหน้ากลุ่มสาระหลัก 5 กลุ่มสาระ 8 โรงเรียนโรงเรียนละ 5 คน และตัวแทนนักเรียน ซึ่งเลือกจากประธานนักเรียนของโรงเรียน 8 โรงเรียน ที่มีผู้บริหารที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 56 คน

2. **รูปแบบการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) ด้านการนิเทศติดตาม 3) ด้านการสร้างบรรยากาศ และ 4) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) การตีความความเข้าใจ และให้เหตุผล 2) การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ 3) การช่างสังเกต และ 4) การหาความสัมพันธ์

4. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการสังเกต (Unstructured Observation) 2) แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร 3) แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Note) และ 4) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

5. **การวิเคราะห์ข้อมูล** นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

ตามสถานภาพต่าง ๆ พฤติกรรมที่แสดงออกจะผสมผสานระหว่างความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความต้องการของตน เพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วย 4 ด้านคือ 1) ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) ด้านการนิเทศติดตาม 3) ด้านการสร้างบรรยากาศ และ 4) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร

2. **การเป็นผู้นำทางวิชาการ** หมายถึง การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วางแผนงานโรงเรียน กำกับติดตาม นิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบ จัดครูให้ผลิตสื่อ จัดหาสื่อ ส่งเสริม อำนาจความสะดวก ให้คำแนะนำปรึกษา และประเมินผลงานวิชาการทุกระยะ เมื่อพบปัญหาต้องแก้ไขทันที

3. **การนิเทศติดตาม** หมายถึง การชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานเสนอแนะ สังเกตการณ์กระตุ้นแก้ไขและส่งเสริมให้ครูสนใจในการปฏิบัติงานสอน

4. **การสร้างบรรยากาศ** หมายถึง การส่งเสริมการใช้หลักจิตวิทยาในการปฏิบัติการสอน การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการเสริมสร้างทางสังคมในการจัดการเรียนรู้

5. **การพัฒนาครูและบุคลากร** หมายถึง การเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานด้วยความสุข

6. **การคิดวิเคราะห์** หมายถึง การตีความความเข้าใจ การให้เหตุผล การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราว การช่างสังเกต สงสัย ช่างถาม การหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

7. **การยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์** หมายถึง การพัฒนานักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นให้ สามารถวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ อธิบายความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัย เลือกอ่านสิ่งที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำไปใช้ในชีวิต

ประจำวันได้อย่างเหมาะสม เขียนสรุปความรู้ ข้อคิด ประเมิน และเขียนสื่อสารความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านเรื่องที่ซับซ้อนได้อย่างสมเหตุสมผลและสร้างสรรค์

8. **ผู้เรียน** หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นตั้งแต่ระดับชั้นก่อนปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

9. **สถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนเทศบาลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนปฐมวัยถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 11 โรงเรียน

10. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการในปีการศึกษา 2551-2555

11. **หัวหน้ากลุ่มสาระหลัก** หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระหลัก 5 กลุ่มสาระคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

1.1) บทบาทด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ

- ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารต้องวางแผน กำหนดนโยบาย มีการแนะนำ ส่งเสริมให้ครูดำเนินการตามหลักสูตร กำหนดการสอน แผนการสอน เอกสารคู่มือครู จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

- ด้านการบริหารการเรียนการสอน ผู้บริหารมีการจัดครูประจำชั้น ครูประจำวิชา โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถประสบการณ์และความถนัดของครู การจัดครูเข้าสอนแทนอย่างเป็นระบบและเหมาะสมและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- ด้านการบริหารการประเมินผล การบริหารการวัดและการประเมินผล การเรียน ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียน มีการปรับปรุงและพัฒนางานวัดประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

1.2) บทบาทในการนิเทศติดตาม ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามงานที่มอบหมายให้บุคลากรในโรงเรียนด้วยตนเอง หรือการมอบหมายให้รองผู้อำนวยการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระนิเทศภายในกันเอง เพื่อชี้แจง เสนอแนะ อบรม สังเกตการณ์ กระตุ้น แก้อไข และส่งเสริมให้ครูพัฒนาการปฏิบัติงานสอน

1.3) บทบาทการสร้างบรรยากาศ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยา ทางกายภาพและทางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.4) บทบาทด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณทำวิจัยในชั้นเรียน ศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้อง อบรมสัมมนา ให้กำลังใจครูในการปฏิบัติงาน

2) แนวทางในการบริหารเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและหลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน สร้างสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมบรรยากาศทั้งด้านจิตวิทยา กายภาพ และสังคมให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน

และส่งเสริมการอบรมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้

2. อภิปรายผล

2.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ

1.1) ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารต้องวางแผน กำหนดนโยบาย มีการแนะนำ ส่งเสริมให้ครูดำเนินการตามหลักสูตร กำหนดการสอนแผนการสอน เอกสารคู่มือครู จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาและชุมชน จัดให้มีเอกสารประกอบหลักสูตรอย่างพอเพียง และทันต่อความต้องการใช้ มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ไสว มหาวรรณ ได้อธิบายว่าการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารต้องสามารถประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาการ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้ความเข้าใจโดยผู้บริหารต้องมีการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ตลอดจนให้ความเห็นต่อผู้บริหารระดับสูงต่อไป

1.2) ด้านการบริหารการเรียนการสอน ผู้บริหารมีการจัดครูประจำชั้น ครูประจำวิชา โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถประสบการณ์และความถนัดของครู การจัดครูเข้าสอนแทนอย่างเป็นระบบและเหมาะสมและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่ง ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ [6] กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ก็ด้วยการวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่าย ดังนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งในอันที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสม บรรยากาศ เทคนิคและองค์ประกอบทั้งหลายที่มาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การสอนของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีคุณสมบัติ และ

เจตคติตามที่หลักสูตรมุ่งหวังไว้ สอดคล้องกับ สุภาพ หงษ์ทอง กล่าวว่า การจัดครูเข้าสอนระดับมัธยมศึกษา ควรพิจารณา คือ จัดตามวิชาเอกหรือวิชาโท จัดตามความถนัดและความพอใจ จัดโดยอาศัยประสบการณ์ หรือความชำนาญ และจัดตามความจำเป็นของโรงเรียน

1.3) การบริหารการประเมินผลการบริหารการวัดและการประเมินผลการเรียน ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียน มีการปรับปรุงและพัฒนางานวัดประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ บุญธรรม กิจปริดาภิรุทธิ์ [5] ได้กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในบทบาทของครู อาจารย์ เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอนในการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนให้ดีขึ้น และบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2) ด้านการนิเทศติดตาม

งานนิเทศภายในพบว่า ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการนิเทศภายใน ใช้กิจกรรมนิเทศภายในเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน แต่ที่มีการปฏิบัติน้อยคือ การพัฒนาบุคลากรด้านการนิเทศภายใน ซึ่งสอดคล้องกับ จุรี บุญเพ็ง [4] กล่าวว่า การศึกษาถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนา ก้าวหน้าตลอดเวลา การศึกษาจะเกิดผลดีมีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการของการจัดและการดำเนินงานของโรงเรียน การนิเทศการศึกษาก็เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ

3) ด้านการสร้างบรรยากาศ

ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะก่อให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว เพื่อยกระดับความสามารถ

ด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ใช้บรรยากาศทางจิตวิทยา สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ [2] สุนทรื ดวงทิพย์ [9] และวินัย แสงแก้ว [8] พบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ คือผู้บริหารที่สามารถนำสภาพแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารควรแสดงพฤติกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงภารกิจที่ต้องปฏิบัติตามตลอดปฏิสัมพันธ์กับสังคม มีองค์ประกอบ คือ ผู้สอน บรรยากาศในห้องเรียน ผู้เรียน รูปแบบการสอน พฤติกรรมครู การจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มีส่วนช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความอบอุ่นสบายใจเป็นกันเองเหมือนอยู่บ้าน เกิดความสนใจ กระตือรือร้นอยากรู้ อยากเห็นยิ่งขึ้น

4) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร

ผู้บริหารมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรมและสัมมนาจากหน่วยงานอื่น สนับสนุนให้ครูมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมอบรมและสัมมนาจากหน่วยงานอื่นหรือจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาวิชาการด้านการคิดวิเคราะห์ภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ ศิลลา [3] พบว่าบทบาทการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดให้การพัฒนาบุคลากรเป็นนโยบาย แผนงาน และโครงการที่ชัดเจนในการปฏิบัติ

2.2 แนวทางการบริหารเพื่อยกระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

พบว่าแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้บริหารคือ 1) การสร้างความตระหนัก ให้ครูเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การสนับสนุนงบประมาณ ผู้บริหารต้องสนับสนุนงบประมาณในการ

จัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อและอุปกรณ์ การทำวิจัย การสร้างบรรยากาศและการพัฒนาบุคลากร 4) การส่งเสริมกิจกรรมและสร้างบรรยากาศ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการสร้างบรรยากาศ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จากข้อค้นพบดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิภา สันติผลธรรม [7] ได้ศึกษาแนวทางด้านการบริหารงานวิชาการพบว่า ควรสร้างความตระหนักให้ครูจัดอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน กำหนดให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานงบประมาณพบว่า ควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อดำเนินการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา และแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคลากร พบว่าควรมีการวางแผนการจัดหาสวัสดิการให้แก่บุคลากร ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ควรมีการจัดประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย จัดทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่นและผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนสังกัดรวมกลุ่มกันจัดทำแผนการสอนที่ใช้แผนการสอนร่วมกันได้ ควรจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนวัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนให้โรงเรียนในสังกัดอย่างพอเพียง

2) ผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมาใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทำวิจัยเพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

2) ควรวิจัยเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนในสังกัดเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับกลุ่มโรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อหาจุดเด่นในการพัฒนาบุคลากรที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้ฝึกปฏิบัติจริง และกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้สมองคิดทำงานแบบท้าทายและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2546.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2542.
- [3] เกรียงศักดิ์ศิลา. บทบาทการพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2544.
- [4] จุรี บุญเพ็ง. การบริหารการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านคลองกะโปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. 2548.
- [5] บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2535.
- [6] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต. 2535.
- [7] รุ่งทิวา สันติผลธรรม. การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 2552.
- [8] วินัย แสงแก้ว. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษากับบรรยากาศโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2545.
- [9] สุนทรี ดวงทิพย์. การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อสัมฤทธิ์ผลของสมรรถภาพด้านการเรียนรู้ในสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2554.